

Για το “Γκιακ” του Δημοσθένη Παπαμάρκου από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος

dialogos.com.cy/blog/gia-to-gkiak-tou-dimostheni-papamarkou-apo-to-kratiko-theatro-voriou-ellados/

Mar 11, 2018 - 11:21
am

Σημεία Κοινού

Για το *Γκιακ* του Δημοσθένη Παπαμάρκου από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος

Το Κρατικό θέατρο Βορείου Ελλάδος με πρόσκληση του ΘΟΚ παρουσίασε μια από τις σημαδιακές του παραστάσεις, το «Γκιακ», μια θεατρική μεταφορά των συγκλονιστικών διηγημάτων του Δημοσθένη Παπαμάρκου από την ομώνυμη συλλογή. Η οποία είχε τεράστια απήχηση στους αναγνώστες και τους κριτικούς. Τα διηγήματα συνιστούν μια νέα ανάγνωση των γεγονότων της Μικρασίας, κάνουν μια τομή στη λογοτεχνική ιστορία της μικρασιατικής εκστρατείας.

Τα διηγήματα είναι χτισμένα γύρω από έναν κεντρικό άξονα: μια ομάδα συγχωριανών εντάσσονται μαζί σε στρατιωτική μονάδα και βιώνουν το παραλήρημα του πολέμου, των σκοτωμών, των βιαιοτήτων. Γραμμένες σε πρώτο πρόσωπο και με τη χρήση μιας τραχιάς και ιδιάζουσας γλώσσας, οι διηγήσεις αποπνέουν μια καταλυτική αμεσότητα, αποκαλύπτουν τον βαθιά τραυματισμένο ψυχισμό των ηρώων. Είναι η ιστορία της εκδίκησης του Τάκη στο μέτωπο για τη δολοφονία της αγαπημένης του αδελφής χρόνια πριν στο χωριό από συγχωριανό και συμπολεμιστή του. Είναι και η ιστορία του Αργύρη, του νόκερ, που και μετά τον πόλεμο συνεχίζει να θανατώνει ζώα στα σφαγεία του Σικάγο, του ανθρώπου δηλαδή που και μετά από τους τόσους πολέμους διψά για αίμα σε καιρό

ειρήνης. Είναι και η ιστορία της αγάπης ενός Έλληνα στρατιώτη για μια Σμυρνιά που καταρρέει με την καταστροφή της Σμύρνης. Χωρίς τη χρήση οποιουδήποτε πολιτικού λόγου, αντηχεί ηχηρά η ευθύνη για την καταστροφή που έχει υποστεί ο μικρασιατικός πληθυσμός και που βαραίνει την πολιτική ηγεσία της Ελλάδας. Είναι και η ιστορία ενός ομοφυλοφιλικού έρωτα που γεννιέται στα πεδία των μαχών μα δεν μπορεί να ευδοκιμήσει στο υπερσυντηρητικό περιβάλλον της γενέτειρας γης μετά την επιστροφή. Όλοι οι ήρωες έντονα σημαδεμένοι από το παρελθόν τους, με βαθιά χαραγμένα βιώματα, είναι «σκιασμένοι από τον πόλεμο, να σκιάζουν άλλους».

Η δραματοποίηση της Γεωργίας Μαυραγάνη στηρίχτηκε στις τέσσερις πιο πάνω ιστορίες: τον «Νόκερ», «Το Γυάλινο μάτι», «Ήρθε ο καιρός να φύγουμε», «Ντο τ' α πρες κοτσσίδετε». Η δράση στο θεατρικό, σύμφωνα με την επιτυχημένη επιλογή της σκηνοθέτιδας, κινείται όχι στην αλληλουχία των διηγημάτων, αλλά στη διασταύρωση και την εναλλάξ συνέχισή τους γύρω από τον άξονα των διαβρωτικών τους εμπειριών από τη συμμετοχή τους στον πόλεμο της Μικρασιατικής εκστρατείας. Τους ενώνει η γενικότερη θεματολογία, μα και ο κατακερματισμένος ψυχισμός των ηρώων από την «υπερέκθεσή τους στη βία του πολέμου όπου αυτοί έχουν παγιδευτεί», διαπράττοντας σωρεία εγκλημάτων. Ο θεατής δεν μπορεί άλλο παρά να τρομάξει μπροστά στην έκταση και τη σκληρότητα των εγκλημάτων τους.

Η σκηνοθέτιδα και η ομάδα των επτά σπουδαίων ηθοποιών αγκαλιάζουν με ζέση το κείμενο, το βιώνουν μαζί, αποδίδουν τον βαθύ διαπεραστικό πόνο. Στην επιλεγμένη δομή της αναπαράστασης αναλαμβάνουν να αποδώσουν εναλλάξ τους διαφορετικούς ήρωές τους, να είναι μέρος σε μια διαδικασία ομαδικού καθαισμού, καθότι αποτελούν μέρος ενός ίδιου συμβάντος, του αιμοβόρου και ψυχοφθόρου πολέμου. Με επίκεντρο ένα τραπέζι, όπου αυτοί παίζουν γύρω και πάνω του, μια στεριά που αργότερα θα χωριστεί σε δύο και θα αποτελέσει το πεδίο της εσωτερικής τους πάλης.

Τα κοστούμια και τα σκηνικά παρουσιάζονται λιτά, η δράση λειτουργεί με λίγα μέσα: το μαχαίρι, το κρασί, το νερό, τη φωτιά, τη στάχτη. Με την παραδοσιακή μουσική να αποτελεί έναν από τους κύριους συντελεστές της σκηνικής δράσης και ίσως τον συνδετικό κρίκο.

Μια παράσταση δυναμική με επιβλητική ατμόσφαιρα που ο θεατής θα κουβαλά για πολύ καιρό μαζί του.

Βασίλκα Χατζήπαπα